

NISKASTEN SUKUSEURAN
JÄSENLEHTI 2/2019

Riemullista Vapahtajan syntymäjuhlaa!

Onnea Uudelle Vuodelle 2020!

NISKASET

Puheenjohtajan palsta

Mistä kaikki alkoi?

Ensi vuosi on sukuseuramme merkkivuosi. Silloin tulee kuluneeksi 20 vuotta seuran perustamisesta. Niskasten sukuseura perustettiin Ylivieskan sukkokoukussa vuonna 2000. Sukukokousten alkutahdit kumauteltiin kuitenkin useita vuosia aikaisemmin. Alkukipinä saatiin – mikä merkillistä – Atlantin takaa.

Mistä siis kaikki alkoi? Tapahtumat lähtivät etenemään näin. Oli vuosi 1993. Innokas sukututkimusta harrastava kuhmolainen Kalevi Pulkkinen, Kalevin äidinäiti oli Niskasia, kutsui meitä Sotkamon sukulaisia Kuhmon Vartiuksen kylään, Polvelan sukkutaloon. Pienoista jännitystä aiheutti tapaamisen aihe.

Perillä Polvelan isossa pirtissä meitä vastassa oli Kuhmon sukulaisia sekä yllätysyllätys kaksi pikkuserkkua, veljekset Floyd ja James Niskanen Minnesotasta. He olivat tulleet Kuhmoon etsimään isoisänsä sukujuuria. Juho-isoisä oli muuttanut Kuhmosta Amerikkaan lähes sata vuotta aikaisemmin.

Illan keskustelujen aikana Floyd ja James lupasivat tulla Amerikasta suurella sukkalaisjoukolla Niskasten sukkokoukseen, mikäli sen järjestäisimme. Innostus oli molemmin puolinen. Se mitä lupasimme, sen myös pidimme.

Seuraavana kesänä 9.-10.7.1994 ensimmäinen Niskasten sukkokokus pidettiin Sotkamon Sumsalla. Lauantain illanvietto oli Eero Niskasén Kotilan tilalla, sunnuntain sukkujuhla ja -kokous Sumsan entisellä koululla.

Sen aikaisella ilmoittelulla sanomalehtien *Suvut* -palstakirjoituksilla ja muutamilla maksetuilla ilmoituksilla tapahtumaan saatiin noin 200 osallistujaa. Heidän joukossaan oli kahdeksan Amerikan sukkalaista.

Tässä lehdessä saamme lukea Juho ja Ida Niskasén siirtolaiselämää Minnesotassa. Heillä oli kaikkiaan yhdeksän lasta. Heidän kolmannella pojallaan Arnoldilla seitsemän. Juhon ja Idan jälkeläisiä elää USA:ssa toisessa, kolmannessa, neljännessä ja viidennessä sukkopolvessa. Paljon on Niskasten sukuun kuuluvia maailmalla. Niin – meitä Niskasia.

Kiitokset kaikille, jotka olette toimittaneet aineistoa jäsenlehtiin. Toivon samanlaista aktiivisuutta muillekin lehden lukijoille ensi vuonna.

Näin vuoden lähestyessä loppuaan toivotan

**RAUHALLISTA JOULUA ja
HYVÄÄ UUTTA VUOTTA!**

Jouko Niskanen
Sotkamo

Polvelan pirtissä takarivissä vasemmalta: James ja Floyd.

TIE VALMIS ON

Jokaisella ihmisellä on oma, ainutlaatuinen tiensä. Joskus sen kulkeminen on kevyttä, joskus taas hyvinkin raskasta. Toisinaan saamme kulkea muiden kanssa, toisinaan taas yksin. Omaa tietä käydessämme meillä kaikilla on omat kompurointimme ja lankeemuksemme. On ylämäkiä ja on alamäkiä. On pimeitä taipaleita ja paisteisia päiviä.

Joulun sanomassakin kerrotaan ihmisten erilaisista teistä. Yksi oli Joosefin ja Marian tie Nasaretista Beethemiin. Matka oli runsaat 110 kilometriä, läpi vaarallisten vuoristoseutujen. Velvollisuuden täyttäminen sai nuoren parin liikkeelle, vaikka Marian synnyttämisen aika oli lähellä.

Toinen oli paimenten tie. Raskaan työn uuvuttamat miehet lähtivät pimeässä yössä askeltamaan kohti kaupunkia. Joulun sanoma kertoo myös itämaan tietäjistä, jotka tähteä seuraten kulkivat omaa tietänsä, Kaksoisvirtainmaasta, nykyisen Irakin alueelta, kohti Juudeaa.

Joulukertomuksessa kuvattujen erilaisten ihmisten erilaiset tiet kohtasivat seimen äärellä. Siellä oli nuoria ja vanhoja, köyhiä ja rikkaita, oppineita ja oppimattomia. Seimellä jokainen sai kokea ihmeellistä rauhaa ja iloa. Tästä on kysymys tänäkin jouluna. Me kaikki saamme tulla seimen ääreen, sellaisina kuin olemme. Siellä saamme jokainen nähdä: Minullekin on syntynyt Vapahtaja! Seimen äärellä me tulemme myös lähelle toisiamme. Joulun sanoma kutsuu ihmisiä yli kaikkien rajojen sovintoon, niin että maan päällä olisi rauha ja ihmisillä hyvä tahto.

Kristinuskosta on varhaisista ajoista käytetty yksinkertaista nimeä "tie". Vastaavasti kristittyjä on kutsuttu "sen tien kulkijoiksi". Usko on kulkemista Kristuksen luo, turvautumista ja kumartumista. Se on myös hänen seuraamistaan. Vapahtaja antaa elämällemme suunnan ja päämäärän. Hän itse on tie, pimeydestä ja kuoleman varjon maasta Jumalan lasten iloon ja vapauteen.

Jouluevankeliumissa kuvattujen ihmisten tie vei joulun jälkeen takaisin entiseen elämään. Joosef ja Maria tosin pakenivat Egyptiin, mutta palasivat lopulta takaisin Nasaretiin. Paimenet palasivat laumansa luo, tietäjät omaan maahansa. Jotain ratkaisevaa oli kuitenkin tapahtunut. Tietäjistä sanotaan, että "he menivät toista tietä takaisin omaan maahansa. Toista tietä. Raamatun mukaan Kristus on "avannut meille uuden, elämään vievän tien". Sellaiseksi Joulun Herra tahtoo myös meidän oman tiemme muuttaa.

Jäsenlehtemme lukijoille siunattua joulua toivottaen

Hannu Niskanen

VAPAAAN ROUVAN PÄIVIÄ

Olen nyt ollut eläkeläisenä reilun vuoden ajan – pidempäänkin, jos lasketaan mukaan käyttämättömät vuosilomat. Minulta kysytään usein, miten saan aikani menemään ja onko ikävä töihin? Aika on kulunut hyvin. Työhön ei ole ikävä. En kaipaa konkreettista työn tekemistä, siitä huolimatta, että työn imu oli kova. Olen toki kiinnostunut edelleen siitä, mitä töissä tehdään ja miten asiat etenevät. Käydessäni entisellä työpaikallani, huomasin, että voisin koska tahansa istahtaa tietokoneen viereen ja alkaa hommiin. Työporukka tuntuu silti vaihtuvan sellaista vauhtia, että en kohta tunnista puoliakaan. Vanhoja, rakkaita työkavereita, joiden kanssa työvuosien aikana on ehtinyt ystäväystyä, on kuitenkin ihana tavata. Whatsupviestit napsahtelevat tiuhaan, kun tulee mielenkiintoisia nimitys- tai muita uutisia.

Miten elämä on eläkeläisvuoden aikana muuttunut? Ainakin olen huomannut sen, että kaikki tuntuu tapahtuvan hitaammin, kun ei ole pakko kiirehtiä. Nyt saan lukea aamun Hesarin kannesta kanteen. Saan valmistaa ja syödä aamupalan kaikessa rauhassa ja katsoa Aamu-TV:n ohjelmia toisella silmällä. Yhä useammin huomaan, että olen yöpuvussa vielä pitkään aamulla. Sitä en vielä kukaan ole oppinut, miten nukutaan pitkään. Sisäinen kello kun ei suostu uskomaan, että ei ole pakko herätä jo kuudelta.

Kun on käytännössä koko aikuisikänsä tehnyt paljon töitä, tavoistaan ei pääse helposti eroon, eikä ehkä pidäkään kovin äkkiniäisesti. Nyt minua työllistää taloyhtiömme tuleva remontti hallituksen puheenjohtajana. Olen joutunut äkkiä opiskelemaan kokonaan uusia asioita. Kiinteistöalan ja sen juridiikan kirjapino pöydällä kasvaa edelleen.

Lukemattomien kirjojen määrä kasvaa myös tabletilla. Ahnehdin ihan liikaa luettavaa ja jos ei ole muuta, niin roikun netissä seuraamassa politiikan tapahtumia. Historia ja erityisesti paikallishistoria kiinnostaa kovasti. Olen ryhtynyt ”kadonneiden” isoäitien ja heidän elämänvaiheidensa etsijäksi: missä he elivät, minkälainen lapsuuden perhe heillä oli, mistä mies on kotoisin, montako lasta he saivat, osuiko elämään sotia jne. On surullista, kuinka nopeasti ihminen haipuu pelkäksi nimeksi kirkonkirjoihin ja hautakiveen, jos ei ole ketään enää konkreettisesti muistamassa.

Olin työmatkapyöräilijä. Pyöräilin keväästä pitkälle syksyyn. Tämän vuoden aikana minusta on tullut kävelijä. Kotikulmilla on hyvät lenkkeilymaastot ja reittiä voi vaihtaa mieltymysten mukaan. Raitis ilma tekee hyvää ja jalat vievät kuin itsestään ihailemaan Vanhankaupunginlahden näkymiä tai merenrantaan. Olen aina ollut kiinnostunut taiteesta ja kaupungin tapahtumista. Nyt käyn enemmän elokuvissa, taide-näyttelyissä tai vaikka tutustumassa uusiin ravintoloihin ja toisiin kaupunginosiin. Odotankin innolla joulutorin avaamista ja Lux Helsinki –valotapahtumaa.

Viihdymme kesäisin pitkään maalla. Oli ihanaa jäädä pois töistä, kun kesä oli parhaimmillaan, eikä ollut maalta kiire mihinkään. Nyt on ainakin periaatteessa aikaa hoitaa puutarhaa, poimia marjoja ja omenoita, sienestää ja veneillä. Omenoita tulikin tänä kesänä ylenpalttisesti ja omenamehua puristettiin montakymmentä litraa. Linnut ja oravat ehtivät pistellä tyrnit parempiin suihin, kun oltiin muutama viikko pois paikalta. Leponiemeltä käsin on myös helppo kierrellä muuta Suomea Helsinkiin ajaessa. Viime kesänä huomasimme, kuinka kaunista seutua Saimaan seutu, Kaakkois-Suomi ja Pohjanmaa ovat.

En tunne itseäni ”ikäihmiseksi”, kuten miestäni kutsuttiin influenssarokotustutkimukseen kutsuttaessa. Mieli ei suostu uskomaan, että vuosia on kertynyt, vaikka ehkä pitäisi. Viime syksynä aloittamani villatakin neulekin jäi odottamaan parempia aikoja, kun olkapää alkoi kipuilla.

Haaveita? Olemme tämän vuoden aikana matkustaneet jonkin verran Suomea lähellä olevissa kohteissa. Olen kuitenkin haaveillut pitkistä junamatkoista jo kauan ennen kuin jän eläkkeelle. Ehkä jossain vaiheessa suuntaamme eläkeläisten interreille Keski- ja Etelä-Eurooppaan, Ukrainaan, Venäjälle tai ehkä pidemmälle. Haaveilen kesäisistä patikkaretkistä ja Norjan vuonoista. Lonely Planetit odottavat kirjahyllyssä ja pitää tilata Euroopan rautatiekartta. Nettiä selatessa saa vinkkejä matkalle. Eikös sanota, että matkan suunnittelu ole ainakin yhtä mukavaa kuin sen toteuttaminen?

- Asta Niskanen -

Jari Tervon tiiliskiviromaanissa Mikko Niskasen elämäntyö pääsee oikeuksiinsa!

Kirjailija Jari Tervon syksyn uutuusteos **Loiri** tarjoaa lukijoille aimo annoksen sekä rakastetun taiteilijan Vesamatti Loirin elämäkerran että monen muunkin tutuksi tulleen suomalaisen elämänvaiheita. Yksi heistä on ollut elokuvaohjaaja Mikko Niskanen, sukuseuramme jäsen silloin kun sukuseuraa ei vielä ollut. Mikon kuolemasta tulee kuluneeksi alkavana vuonna 30 vuotta! Mikko Niskanen oli syntynyt vuonna 1929 ja oli kuollessaan 61-vuotias.

Jari Tervon "Loiri-kirja seikkaperäisellä tavalla kuvailee Mikko Niskasen elämäntarinaa, sillä Vesa Matti Loiri suostui Tervon jututettavaksi vain sillä ehdolla, että elämäkerran tekee hänestä juuri Tervo.

Merkittävä huomio lukijaa varten on syytä huomata, että Loiri ilmoitti nimekseen pelkkä Matti, sittemmin Vesku. Matti pysyi nimenä poikavuodet. Loirien esikoisen vanhimmat ystävät tunnistaa siitä, että he tunnistavat hänet yhä Matiksi. Heitä ei ole enää monta.

Jari Tervon yli 700-sivusen romaanin alkupuolen täyttää kuvaukset elokuvaohjaaja Mikko Niskasen löytymisestä ja löytämisestä jo nuorella iällään tulevaan ammattiinsa elokuvaohjaajaksi.

Syksyllä 1960 Moskovan Elokvakorkeakoulun stipendiaatti -opiskelija Mikko Niskanen ryhtyi käsikirjoittamaan Paavo Rintalan kaksi vuotta aiemmin ilmestyneestä *Pojat* -romaanista elokuvaa. Mikko oli kysynyt Rintalta lupaa työhön jo vuonna 1958. Rintalalla ei ollut mitään hanketta vastaan, mutta halusi lukea käsikirjoituksen ensiksi. Kirjan Mikko sai lainaksi tuolloin Uuden Suomen kirjeenvaihtajana toimineelta Aarne Tanniselta, sitä koskaan palauttamatta. Tanninen lohduttautui sillä, että tämä oli heidän perheensä lahja suomalaiselle elokuvataiteelle.

Mikko Niskanen oli tuolloin Suomen Filmiteollisuuden omistajan T.J. Särkän palveluksessa. Kirjailija Rintala lähti Mikon kaveriksi pyytäen hankkeeseen Särkältä rahaa. Särkkä ei innostunut heidän hankkeestaan, mutta lopulta suostui "armosta ja säälistä", kuten Rintala asian tulkitsi.

Paavo Rintalan *Pojat* -romaani kuvaa sodanaikaista elämää Oulun Raksilan poikaporukan kautta. Pojat yrittävät elää kuin sotaa käyvät aikuiset. Siksi he vaikuttavat vuoroin traagisilta, vuoroin koomisilta. Pojat ovat sodan vääristämiä ihmisiä pienoiskoossa, kirjaimellisesti. Porukan herkin ja erikoisin on Janne Hoikka, jonka äiti eroaa ja lähtee saksalaisen upseerin mukaan Saksaan.

Oma lukunsa Tervon romaanissa on se, kuinka ohjaaja löysi Loirin esittämään Jaken roolia satojen tarjokkaiden joukosta. Helppoa se ei ollut!

Armeijassa ollessaan Loiri haki Suomen Teatterikorkeakoulun kolmivuotiselle näyttelijä-

linjalle. Hakemustaan Loiri perusteli sillä, että hänellä oli "hiukan näyttelijäkokemusta" Mikko Niskasen ohjaamassa *Pojat* -elokuvassa.

Loirin haaveille teatterikouluun pääsemiselle tuli seinä vastaan kesän korvalla 1963, kun hän sai kirjeen Teatterikorkeakoululta, jossa oli tyly viesti: "Olette varmaan ehtinyt iloita pääsystänne. Valitettavasti siihen liittyy eräs ehto. Puhetekniikan opettajien käsityksen mukaan äänenne on pahasti sairas, että teiltä kielletään joksikin aikaa puhuminen kokonaan.

Siksi koulu kehottaakin teitä kääntymään heti tohtori Aatto Sonnisen puoleen. Hän on parhaita puhe- ja äänihäiriöiden asiantuntijoita ja voi määritellä äänenne sairauden laadun. Jos hän saa sen paranemaan syksyyn mennessä, pääsette kouluun, muussa tapauksessa ette. Tämä päätös on ehdoton...."

Loiri järkyttyi. Hänen jalkojensa alta ei vedetty mattoa, vaan maailma. Mutta ennen kuin Loiri lopulta pääsi Teatterikouluun, oli tulevalla elokuvaohjaajalla edessään monta oppivuotta. Jari Tervo lähtee Loiri-romaanissaan sekä päähenkilönsä Vesamatti Loirin kuin myös löytämänsä ohjaaja Mikko Niskasen elämäkerrasta toinen toistaan mielenkiintoisempia tapahtumia ja ilmiöitä.

"Äiti, äiti! Jakea näyttelevä seitsentoistavuotias Loiri huutaa sydäntä särkevästi Pojat -elokuvan loppukohtauksessa. Äitiä näyttelee Liisa Nevalainen.

"Pojat", Mikko Niskasen ensimmäinen.

Niistä ilmiöistä oli ensimmäisiä se, kun tulevaan *Pojat* -elokuvan Jaken rooliin tarvittiin näyttelijä. Lopulta Niskasta kehoitettiin katsomaan Elannon nuorisoteatterin näyttämön kabareen esitystä *"Huipulla tuulee"*. Siinä Niskanen tapasi etsimänsä Jaken rooliin sopivan pojan. Niskanen kiinnitti huomionsa poikaan, joka oli yksinäinen, sairaalloinen ja näivettynyt teini-ikäinen pienikasvuinen poika, jolla oli pystynenä ja hiustöyhtö.

Niskanen tapasi Jaken rooliin valitsemansa, joka käytti tuolloin Matti -nimeään, koekuvauksissa Filmitieteellisuuden studioilla Helsingin Liisankadulla. Ohjaaja selitti Matille, että toisin kuin romaani loppuu siihen, että Jake juoksee junan perässä. Niskanen käski Matin kuvitella, että kulkevat raiteet ja niitä pitkin lähtee juna puksuttamaan Oulun rautatie-

asemalta juna, joka vie äidin lopullisesti pois pojan elämästä. Matin oli juostava kuvitellun junan perässä ja huudettava kovalla äänellä kolme kertaa äitiään.

Matti juoksi kuvitteellisen junan perässä ja huusi kaksi kertaa kovalla äänellä "äiti" ja ker-
ran vielä hiljaa. Harjoituksen jälkeen Niskanen kysyi, miksi Matti ei tehnyt niin kuin sovittiin,
miksi hän huusi kolmannella kerralla hiljaa. "Se poika ei enää usko, se on jo luovuttanut",
Matti sanoi. Tällä vastauksellaan hän myi itsensä ohjaajalleen. *Pojat*-elokuvan talvikuvaukset
aloitettiin helmikuussa 1962, neljä kuukautta ennen junakohtausta. Stadilaiset pojat
asutettiin Oulussa Tervahoviin. Heitä oli neljä samassa huoneessa, kukin omassa sängys-
sään. Matti nukkui ensimmäisiä öitään oikeassa hotellissa.

Sanomalehti *Kaleva* teki jutun filmausten alkamisesta. Pääasia lehdelle oli, että oululais-
lähtöisen kirjailija Paavo Rintalan romaania filmataan Oulussa. Raksilan pojista Urkkia
näytellyt Markku Söderström ja Mattia näytellyt Hannu Vironmäki huomasivat heti Oulun
rautatieasemalla, että Jakea näytellyttä Loiria pelotti. Tämä oli topannut polvensa huolel-
lisesti, mutta junan perässä roikkuessaan hänelle valkeni, että olisi kannattanut kiinnittää
huomiota myös nilkkoihin.

Ennen vaarallista junakokemusta ohjaaja pyysi, että Matti pyytäisi vanhemmiltaan luvan
kohtauksen kuvaamiseen. Loirin Taito -isä suostui ja sanoi, että itsepä hän poika tietää
mihin oli ryhtymässä, onhan hän muutaman päästä sentään aikamies. Ohjaaja Niskanen
eli tähtensä kanssa kohtauksen ratapölkky ratapölkyltä. Yhdessä he itkivät, kun kohta-
us oli ohitse. Toiset pojat hakkasivat häntä selkään. Tämä lyhyt kohta-
us kuuluu suomalaisen elokuvan pakahduttavimpiin.

Mikko Niskaselle ohjaus-Jussi

Vuoden 1963 Jussi -juhla järjestettiin 18. toukokuuta Tesvision studiolla Helsingin Punavuo-
ren Insinööritalolla. Matti istui armeijan lomapuvussa samassa pöydässä Mikko Niskasen
kanssa. Loiri piti Niskasta jumalanaan. Loirin kerrotaan Tervon romaanin mukaan loukkaan-
tuneen kuullessaan kuvausryhmän vähättelevän esikoisohjaajan työtä.

Ola Tuomi sai "*Pojista*" parhaan mustavalkoisen kuvauksen Jussin ja Mikko Niskanen
ohjaus-Jussin. Loirille ojennettiin ensi roolistaan nuoren näyttelijän Jussi -kunniakirja.

JARI TERVON ROMAANIN "LOIRI"

Kirjan tekstin pohjalta kirjoitti NILO NISKANEN, Nurmes.

**Kuva Tervon kirjoittaman ja Otavan julkaiseman Loirin elämänkerta-romaanin
kuvitusta. Kustantanut Otava 2019.**

SYNTYMÄPÄIVÄSANKAREITA

Teksti: Varpu Taanila

Kuvat: Kari Niskanen ja Marjaliisa Niskanen

Ylivieskan Kuovilassa, edelleen omassa kodissaan asuva **Sylvi Perkkiö** täytti 2.9.2019 102 vuotta. Virkeä, iloinen ja huumorintajuinen Sylvi pysyy ajan tasalla lukemalla lehtiä ja kirjoja, seuraamalla televisio- ja radio-ohjelmia sekä seurustelemalla tiiviisti lastensa, näiden perheiden, sukulaisten, naapureiden ja tuttavien kanssa. Sylvin ilmiömainen muisti jaksaa hämmästyttää. Ellei jostakin asiasta tai nimestä olla varmoja, käännytään hänen puoleensa, ja vastaus tulee. Mm. sydänvaivoihin saamansa lääkkeet Sylvi annostelee dosettiinsa itse, sillä kotisairaanhoidaja käy hänen luonaan vain kerran kuukaudessa.

Sylvi ei halunnut tänä vuonna juhlia ”isosti” syntymäpäiväänsä, sillä 100-vuotispäivät olivat vielä hyvässä muistissa. Siitä huolimatta onnittelijoita ja kukkia riitti.

Onnentoivotukset lämminhenkiselle, toiset huomioon ottavalle Sylville, jonka luona käyminen on aina antoisaa.

Samoihin aikoihin eli 5.9.2019 Sylvin ”pikkuveli” **Kaarlo Niskanen** täytti Kokkolassa 95 vuotta. Muutama vuosi sitten leskeksi jäänyt Kalle saa asua edelleen rakkaassa kodissaan. Päivittäinen lenkkeily ystävän kanssa ja ”tukijoukot” piristävät Kallen päivää urheilun seuraamisen lomassa. Sotaveteraanina hän saa runsaasti yhteiskunnan palveluapua.

Keväällä Kalle sai presidentin myöntämän Valkoisen Ruusun ritarikunnan ensimmäisen luokan mitalin.

102 vuotta täyttänyt Sylvi onnittelukukat sylissä.

Kunniamerkin saanut Kaarlo Niskanen.

Veljentyttäret Irja Kukonlehto ja Helli Sydänmetsä sekä syntymäpäiväsankari Sylvi.

Ida ja Juho Niskasen tarina

Kuhmosta siirtolaiseksi Minnesotaan

Artikkelin on kirjoittanut Floyd Niskanen, joka veljensä Jamesin kanssa vuonna 1993 vieraili Kuhmossa etsien isovanhempiensa sukujuuria. Artikkelin on kääntänyt englannista suomeksi Eero Jurvansuu.

Ida Lovisa Huotari (s. 15.4.1871) oli Matts Huotarin (s. 25.2.1836) ja hänen vaimonsa Kaisa Stina Korhosen (s. 19.11.1840) kuudes lapsi. He asuivat Kuhmonniemessä, Suomessa. Vielä asuessaan kotona Ida Lovisa tapasi **Johan Heikki Niskasen** (s. 9.1.1870 Lentiirassa), joka oli tullut Kuhmonniemeen auttamaan enoaan navetan rakentamisessa. Idan vanhemmat eivät sallineet hänen tapailla Johan Heikkiä, mutta Johan hiipi salaa Idan luokse. Myöhemmin kun Ida oli jo aikuinen, hän muutti 7.10.1894 Ouluun töihin.

Samoihin aikoihin 1888 Johan oli saanut kutsun armeijaan. Hänen vanhempi veljensä, joka oli palvellut sotaväessä, kertoi, kuinka huonosti sotilaita kohdeltiin. Niinpä Johan päätti jättää maansa. Toinen syy oli köyhyys, sillä Suomi oli vasta toipumassa nälänhädästä. Johan jätti kotinsa ja suuntasi töihin Ruotsiin, missä sai myöhemmin pestin kauppalaivaan. Hän seilasi laivalla aina New Yorkin kaupunkiin saakka. Siellä hän nousi maihin eikä enää palannut takaisin. New Yorkissa Johan teki töitä, jotta saisi säästettyä rahaa matkalippuun Duluthiin, Minnesotaan, minne suomalaiset siirtolaiset olivat asettumassa.

Johan Heikki teki kahta työtä, koska hän halusi matkaliput myös Ida Lovisalle. Kun Ida sai liput, hän lähti siirtolaiseksi Duluthiin noin vuonna 1895. Vuonna 1897 Ida Lovisa ja Johan Heikki avioituivat. He ostivat majatalon, mitä Ida piti yllä, samalla kun Johan työskenteli kaupungin vesilaitoksella. Elämä alkoi kukoistaa ja heille syntyi esikoinen, Urho Hjalmar, 7.4.1899. Toinen lapsi H. Walter syntyi 22.10.1903.

Perheen kasvaessa Johan Heikki halusi muuttaa maalle. Ida Lovisa vastusti helpon kaupunkielämän jättämistä, mutta Johan Heikki sai hänet kuitenkin taivutelluksi muuttoon. Johanin vanhempi veli, Andrew, asui jo silloin Sebekassa, Minnesotassa, ja hän kertoi, että maaperä oli hyvää, ja että sinne oli asettunut myös ystäviä Kuhmosta. Itse asiassa kuhmolaisia oli niin paljon, että alue tunnettiin nimellä pikku Kuhmo. Niinpä vuonna 1904 Johan pakkasi vähäiset tavaransa tönkökärriin ja kävelemällä puski kärryinsä Sebekaan, 240 kilometrin päähän.

Alueella oli metsää ja nättisti poimuilevia kukkuloita. Joet virtasivat ja purot solisivat niiden läpi. Kaikki näytti samalta kuin kotiseudulla Kuhmossa. Kun maa oli raivattu, se antoi hyvän sadon. Johan päätti muuttaa sinne. Saatiin sovittua, että perhe asuisi Johanin veljen luona, kunnes oma talo olisi rakennettu. Niinpä Johan vuokrasi hevosen ja haki perheensä sekä loput tavarat Duluthista.

Johan osti 16 hehtaaria maata kuuden kilometrin päästä Sebekasta etelään. Siellä oli myös pieni mökki, jonne pystyi asettumaan, kunnes isompi talo oli valmis. He rakensivat pienen navetan sekä jatkoivat maan raivaamista. Rahaa he saivat tukkien myynnistä rautatieyhtiölle. Seuraavana keväänä 21.4.1905 syntyi kolmas poika, Aarne (Arnold). Ensimmäiset vuodet olivat vaikeita, koska kaikki työt piti tehdä käsin, mutta se oli etuna, että maa tuotti hyvän sadon.

Maatila ja perhe kasvoivat. Neljäs poika, Wäinö, syntyi 11.11.1906. Seuraavat lapset olivat Vilho 1.7.1908 ja Ida 22.12.1909, mutta Ida kuoli muutaman päivän ikäisenä. Verner syntyi 17.5.1911 ja Kathryn 13.11.1914. Kathryn kuoli synnytyksessä. Kuopus, Inez, syntyi 9.3.1916. Vilho kuoli tuberkuloosiin 7.2.1917.

Kun pojat varttuivat, he rakensivat maatilaa sekä saivat rahaa auttamalla ystäviään ja naapureitaan. Lisäansioita tuli metsästyksestä, ansapyynnistä ja kalastuksesta. Johan osti sahauslaitteiston, ja niinpä he tekivät polttopuita itselleen, ystävilleen ja naapureilleen. Perhe sekä maatala kukoistivat, ja niinpä tila kasvoi kahdeksaankymmeneen hehtaariin. Rakennettiin iso navetta sekä lisäosia asuinrakennukseen. 1920-luvun loppuun mennessä heillä oli parikymmentä lehmää, hevosia, sikoja sekä kanoja. Tila oli suuri sen ajan mittapuun mukaan. Heillä oli myös uusi auto, mitä Walter ajoi kyydissään vanhemmat takapenkillä. Alueella oli maalaiskoulu, mutta siihen aikaan sitä pidettiin auki vain keväisin ja syksyisin hankalien talviolosuhteiden vuoksi. Ida Lovisa opetti lapsia kotona ja luki heille Raamattua. Myös saarnaaja I. Komppa kävi talvisin opettamassa lapsille uskontoa ja suomea. Pojat kävivät koulua vain kuusi luokkaa, koska maatalan työt oli hoidettava. He työskentelivät savotoilla, meijerissä sekä monenlaisissa muissa hommissa. Inez kävi kolme kymmenenteen luokkaan saakka, ja kun hänen vanhempansa kuolivat, hän meni Minneapolisiin töihin.

Ida Lovisa Huotari Niskanen oli ystävällinen nainen, aina valmis auttamaan tarvitsevia. Hän kuoli kotonaan Sebekassa 27.2.1932, ja hänet haudattiin Red Eye hautausmaalle lähelle kotiaan Pohjois-Sebeka. Johan Heikki Niskanen oli hiljainen mutta määrätietoinen mies, joka työskenteli kovasti kasvattaakseen perhettään. Hän kuoli kotonaan 6.6.1932 ja myös hänet haudattiin Red Eye hautausmaalle.

Kolmanneksi vanhin poika Aarne (Arnold)

Arnold työskenteli kotitalallaan ja useissa hommissa Sebekan alueella. Lama-aikana hän ja monet muut hyppäsivät junaan ja matkustivat Dakotaan työskennelläkseen maataloilla. 1930-luvun alussa hän meni töihin Minneapolisin, jossa hän tapasi Lillian Dormanenin. He avioituivat vuonna 1934 Lillianin kotipitäjässään Menaghassa, Minnesotassa. Myöhemmin vuonna 1936 Lillian palasi Menaghaan synnyttämään esikoistaan, Shirleytä. Arnold kävi töissä, kunnes sairastui tuberkuloosiin, jonka jälkeen perhe muutti Niskasten maatilalle. Toipumisensa jälkeen Arnold jatkoi kotitalallaan sekä ajoi kuorma-autoa. Stanley, Russell ja Floyd syntyivät siellä. Sota-aikana Arnold osti talon Sebekasta ja meni töihin maidonkui-vatustehtaalte. James, Sharon ja Eldon syntyivät Sebekassa. Kun maitojauhetehtas suljettiin, Arnold työskenteli Coop rautakaupassa vuoteen 1958. Sen jälkeen perhe muutti Minneapolisin, missä Arnold työskenteli lämmityskattilainsinöörinä. Hän jäi eläkkeelle vuonna 1970 ja kuoli Minneapolisissa 1.3.1991. Hänet on haudattu Red Eye hautausmaalle Sebeka. Arnold oli innokas ja luova. Hän rakensi ja korjasi erilaisia laitteita ja koneita. Hän rakasti tarinoiden kertomista ja nauroja paljon.

Arnoldin lapset

Shirley syntyi 29.2.1936. Hän varttui Sebekassa ja valmistui High Schoolista siellä vuonna 1954. Hän muutti Minneapolisin ja meni siellä töihin puhelinyhtiöön. Hän avioitui Roy Johnsonin kanssa 1961 ja heillä on kolme lasta. Hän työskenteli myös ARRT:ssa toimistopäällikkönä. Hän jäi eläkkeelle vuonna 2001 ja asuu nyt St. Louis Parkissa, Minnesotassa.

Stanley syntyi 26.11.1937. Hän varttui Sebekassa ja valmistui High Schoolista siellä vuonna 1956. Sen jälkeen hän liittyi ilmavoimiin neljäksi vuodeksi. Armeijan jälkeen hän työskenteli Minneapolisissa kirvesmiehenä, jonka jälkeen aloitti saunabisneksen kahden ystävänsä kanssa. Vuonna 1962 hän avioitui Ellen Siltalan kanssa. Heillä on neljä lasta. Vuonna 1964 hän päätti mennä opistoon University of Minnesotaan. Sieltä hän sai pätevyyden opettaa taideteollisuutta. Hän opetti vuonna 1959 Sebekassa mutta vuonna 1970 muutti maatilalle Luoteis-Sebeka. Siellä heille syntyi seitsemän lasta lisää. Noin vuonna 1955 Ellen sairastui ALS:iin. Niinpä Stanley siirtyi varhaiseläkkeelle hoitaakseen vaimoaan. He myivät maatalan ja muuttivat Greenvilleen, Etelä-Carolinaan, missä Ellen kuoli vuonna 1997. Stanley asuu yhä Etelä-Carolinassa ja hän auttaa poikiaan heidän talonrakennusfirmassaan.

Russell syntyi 5.5.1940. Hän varttui Sebekassa ja valmistui High Schoolista siellä vuonna 1958. Hän työskenteli First Bank:ssä Minneapoliksessa, jonka jälkeen kävi St. Cloud State Collegea kaksi vuotta, kunnes hänet kutsuttiin armeijan palvelukseen. Sotaväen jälkeen hän palasi ST. Cloud State Collegeen, josta valmistui vuonna 1967. Hän työskenteli lääkeesittelijänä ja avioitui Joan Hedinin kanssa samana vuonna. Vuonna 1972 he muuttivat Alexandriaan, Minnesotaon, missä perhe asuu yhä. Heillä on kolme poikaa. Russell jäi eläkkeelle vuonna 2002.

Floyd syntyi 2.3.1942. Hän varttui Sebekassa ja valmistui High Schoolista siellä vuonna 1960. Hän liittyi laivastoon neljäksi vuodeksi. Armeijan jälkeen hän meni University of Minnesotaon, jossa saavutti opistotasaisen tutkinnon koneenrakennuksessa. Hän työskenteli lukuisissa insinööri- ja johtotehtävissä, kunne vuonna 1997 jätti työnsä ja aloitti suomalaisten tuotteiden maahan-tuontibisneksen. Vuonna 2004 hän myi yrityksensä veljentyttärelleen ja viettää nyt eläkepäiviään Golden Valleyssä, Minnesotassa.

James syntyi 30.8.1941. Hän varttui Sebekassa ja valmistui High Schoolista siellä vuonna 1961. Hänellä oli lukuisia työpaikkoja Minneapoliksessa, kunnes hän liittyi armeijan reserviin vuonna 1964. Sotaväen jälkeen hän luki sähköasentajaksi Dunwoodyssa, josta valmistui vuonna 1967. Hän työskenteli sähköasentajana sekä avioitui Sharon Lehdon kanssa vuonna 1970. Kun heidän kaksi lastaan oli syntynyt, perhe päätti muuttaa maalle. He rakensivat talon Länsi-Cokatoon, Minnesotaon. Siellä he saivat kaksi lasta lisää. James kävi kaupungeissa töissä, kunnes pääsi eläkkeelle vuonna 2004.

Sharon syntyi 26.12.1945. Hän varttui Sebekassa vuoteen 1958, jolloin perhe muutti Minneapolikseen. Hän palasi Sebekaan ja valmistui High Schoolista vuonna 1963. Tämän jälkeen hän työskenteli Minneapoliksessa ja kävi Swedish Hospital sairaanhoitajakoulun. Hän avioitui Roger Emeryn kanssa vuonna 1968 ja he muuttivat Omahaan, Nebraskaan, missä Roger otti haltuunsa isänsä kodinkoneliikkeen. Omahassa Sharon jatkoi opintojaan aina opistotasoisesta tutkinnosta maisterin tutkintoon saakka neuvola-alalla. Heille syntyi kaksi lasta ja he asuvat yhä Omahassa.

Eldon syntyi 31.7.1952 Sebekassa ja muutti perheensä kanssa Minneapolikseen vuonna 1958. Siellä hän valmistui high schoolista vuonna 1971. Hän opiskeli sähköasentajaksi ja työskenteli Onan Corporationissa. Myöhemmin hän kävi kaupallisen taidekoulun, jonka jälkeen hän on toiminut suunnittelijana, kuvittajana sekä nykyisin graafikkona Cummins Power Companyssa. Eldon asuu Golden Valleyssä, Minnesotassa.

Floyd Niskanen

Niskasten maatila Sebekassa.

MISTÄ PAAVO NISKANEN TULI PIELAVEDELLE?

Niskasten suvun sukutauluista ja verollepanomaakirjasta vuodelta 1562 löytyy suvun kantaisä noin vuonna 1500 syntynyt uudisraivaaja Paavo Niskanen, joka muutti Pielaveden Lammassalon isännäksi vuonna 1545.

Samoista sukutauluista löysin myös oman Jyväskylään päätyneen sukuhaarani viidentoista sukupolven pituisen matkan. Se alkoi Pielaveden Lammassaaresta ja jatkui Pihtiputaan kautta Viitasaarelle ja sieltä Vuorilahden Lakomäen kautta Viitasaaren Niinilahteen ja lopulta Jyväskylään.

Tutkiessani sukuni kulkureittiä, minua alkoi myös kiinnostaa, mistä Paavo Niskanen oli Pielavedelle tullut.

”Uudisraivaajan henkeä, Niskasen suvun tarina” kirjassa sekä Ari Kolehmainen että Maritta Pohls esittävät arveluita Paavo Niskasen suvun kotiseudusta. Asiakirjatietoahan asiasta ei ainakaan toistaiseksi ole löytynyt. Molemmat tuumivat Paavon olevan savolaista sukujuurta, edellinen muutamien DNA-tulosten perusteella ja jälkimmäinen historiallisiin seikkoihin pohjaten.

Alue, johon Niskaset asettuivat asumaan, oli vielä keskiajan lopulla umpimetsää. Viitasaaren ja Rautalammin reittien vesitiet olivat ainoat kulkuväylät joita oli käytetty myös jo ammoisina aikoina. Suurriistan pyynti, turkisten kaupallinen hankinta ja myöhemmin pienriistan pyynti sekä kalastus muodostivat pitkään elämisen ja myös vaurauden perustan. Tuo alue on ollut ikiajat Hämeen asukkaiden pyyntimaita. Esimerkiksi vieläkin kalarikkaat Konnekoski ja Äyskoski olivat Hämeen linnan tärkeitä lohiapajia jo keskiajalla.

Kun asutus vähitellen siirtyi pohjoisemmaksi, syntyi hämäläisten aiemmille riista- ja kalamaille – Suur-Jämsän seudulle pysyvämpiä, pieniä kyliä. Ravinto oli edelleen vaatimattoman viljelyn ja karjanhoidon ohella hankittava metsän ja vesistöjen antimista. Tämä puolestaan tarkoitti pitkiä ja varmasti vaivalloisiakin matkoja ”Pohjaan” eli Viitasaaren ja Rautalammin reitin latvavesille saakka. Suur-Jämsän suvuilla olikin vesistöjen pohjoisosissa runsaasti verotettavia ”miehenmetsiä”. Pielaveden alueella sijaitsi vuosien 1552 -1553 asutustoimintaa varten tehdyn tarkastusluettelon mukaan viisi miehenmetsää. Näistä tunnistettavia ovat Koivujärvi ja Savijärvi, jotka sijaitsivat molemmat Lammassalon pohjoispuolella. Ilmeisesti Lammassalo oli jo tuolloin asutettu, eikä kuulunut enää riistamaihin. Kustaa Vaasan hallinto julisti valtakunnan maat omikseen 1540-luvulla ja kehotti virkamiehiään edistämään erämaiden asutusta luvaten verohelpotuksia. Suur-Jämsän asukkaat alkoivat pelästyneinä myymään pohjoisia alueitaan mutta myös asuttamaan niitä. On mahdollista, että Paavo Niskanen kuului niihin Suur-Jämsän asukkaisiin, jotka muuttivat Pielaveden entisille metsä- ja kalamailleen ja perustivat sinne uudistilojaan – Paavo Lammassaloon.

Savolaisia uudisasukkaiksi houkutellut Savonlinnan päällikkö Kustaa Fincke ilmoitti Kustaa Vaasalle 1551, että savolaiset mielihyvin lupasivat muuttaa hämäläisten alueille. Tuolloin

Paavo oli jo monena vuonna korjannut tilaltaan viljasadon.

Ensimmäiset papinveroluetteloon merkittyjen Niskasten (Juho, Lauri ja Tahvo) sukunimeksi oli kirjattu Niska. Jämsän Juokslahden kylässä oli tila nimeltä Niska, jota myös kutsuttiin Niskalaksi. Olisiko Paavo ollut tuon kotitilan poikia, jolta hän päätti muuttaa hyväksi viljelymaaksi havaitsemalleen Lammassalon saarelle, jonka lähellä sijaitsivat myös erinomaiset kalavedet ja riistametsät. Kulkureitti Hämeestä Päijännettä pitkin Juokslahden ohi Viitasaaren ja Rautalammin reittien latvavesille on ikivanha.

Niskaseksi tai Niskaiseksi Niska nimi muuttui jo 1500-luvun puolivälin jälkeen.

Ajatusta tukee myös se, että Niskanen ei ollut tyypillinen savolainen sukunimi; niitä löytyi Savon historian mukaan vain yksi Rantasalmelta, joka on hankalan matkan päässä Pielavedeltä.

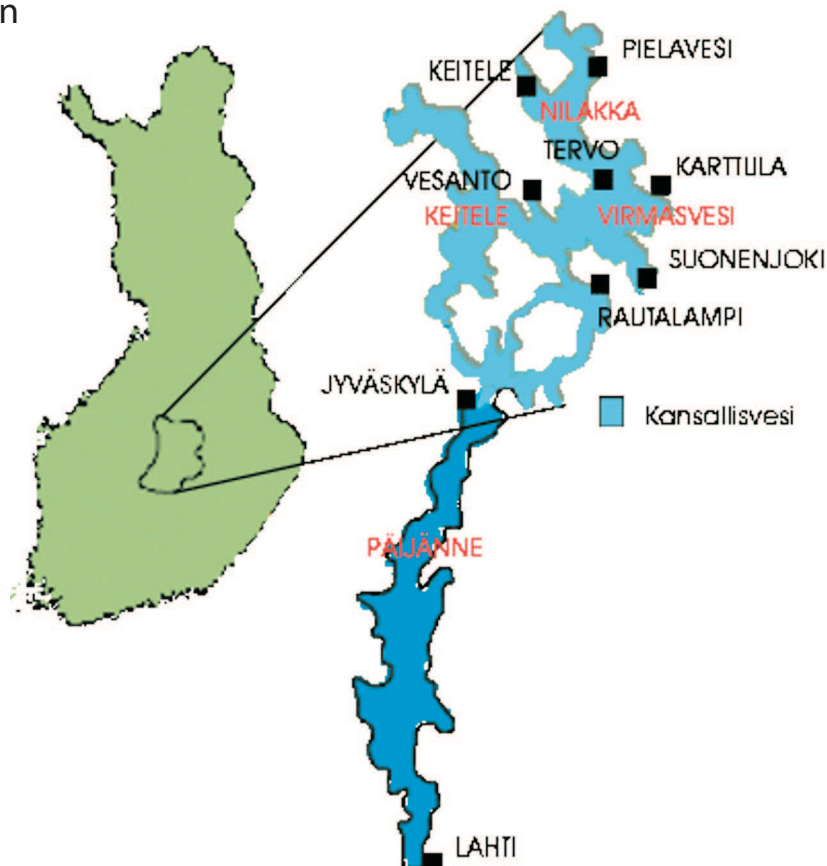
Ehkäpä uusien, perusteellisten DNA-tutkimusten ja historiallisten dokumenttien avulla saisimme tietää, olemmeko lähtöisin Savosta tai Hämeestä tai jostain vielä kauempaa.

Lähteet: Kauko Pirinen: Savon historia II. Kustannuskiila 1982

Seppo Suvanto: Suur-Jämsän keskiaika kirjassa Suur-Jämsän historia. Forssa 1954

Mauno Niskanen: Kuusi retkeä, esseitä etsimisestä. Pedaiku Oy, 2018.

Mauno Niskanen

KENRAALIN KYLKILUU

Vanhan sanonnan mukaan ”jokaisen menestyvän miehen takana on nainen”. Tämä pitäneek paikkansa myös lukuisten korkeiden upseereiden kohdalla. Yksi ansiotuneimmista suomalaistenraaleista oli Karl Lennart Oesch (1892-1978). Kesän 1944 suurhyökkäyksen alettua hänet määrättiin Kannaksen joukkojen komentajaksi ja hän johti suomalaiset torjuntavoittoon. Näin maamme säilytti itsenäisyytensä. Oesch’in puoliso oli Anna Aitanga o.s. Niskanen (1898-1972).

Anna Aitanga lapsineen, perhekuva vuodelta 1923.

Aitanga Oesch oli lisalmen piirilääkärinä työuransa lopulla toimineen Kaarle (Kalle) Niskasen tytär. Heidän sukujuurensa ulottuvat Pielaveden Lammassaloon. Varhainen esi-isä oli noin vuonna 1500 syntynyt Paavo Niskanen. Lieneekö ollut suvun perintöä, että Aitangan sanotaan olleen luonteeltaan määrätietoinen ja tarkka, mutta myös eläväinen ja huoleton.

Toisen taakan keventäjä

Tohmajärvellä hartaustilaisuudessa tutustuneet nuoret avioituivat vuonna 1919. Nuoren parin kristillisistä arvoista kertoo mm. Aitangan elämänohjeena kirjattu lause: ”Se, joka keventää toisen taakkaa, ei elä hyödyttömänä tässä maailmassa”. Runsaat puolivuosisataa kestänyttä avioliittoa on kuvattu harmoniseksi, vaikka kahden vahvan persoonan elämässä ei aina yhteenotoiltakaan vältytty.

Oesch’it saivat kaksi lasta, Karl Christianin ja Ann-Marin. Perheen äidiltä ja nuoren upseerin vaimolta vaadittiin paljon. Upseerin palkka oli pieni ja penniä oli osattava venyttää. Kodit vaihtuivat usein miehen vaihtuvista tehtävistä johtuen. Jos nuori upseeri halusi menestyä urallaan, hänen oli suostuttava jatkuviin muuttamisiin. Ann-Mari olikin joitakin vuosia Aitangan isän hoidossa lisalmissa.

Välillä oli muutettava myös ulkomaille. Itsenäisyyden alkuaan upseerit olivat yllättävän kansainvälisiä. Oesch’it asuivat vuosina 1923-26 Ranskassa, jossa Lennart opiskeli sota-akademieakoulussa. Pariisin olympialaisia vuonna 1924 urheilusta innostunut pariskunta sai seurata paikan päällä. Ranskasta käsin vierailtiin myös perheen isän suvun kotiseudulla Sveitsissä. Lennart Oesch’in isä oli muuttanut Sveitsistä Suomeen 1892. Myöhemmin vuonna 1938 Oesch’it matkustivat vielä yhdessä Isoon-Britanniaan ja Ranskaan.

www.niskaset.info

Raskaat kokemukset

Talvisodan aikana Aitanga ja tytär Ann-Mari palvelivat lottina Helsingin väestönsuojelussa, kenraaliluutnantti Oesch'in toimiessa päämajassa ja Rannikkoryhmän komentajana. Aitanga oli mukana myös sotilaskotityössä. Jatkosodassa hänen tiensä vei lottatehtäviin Kannakselle. Kun poika Christiankin oli rintamalla ja kävi kadettikoulun, voidaan todeta koko perheen olleen mukana maata puolustamassa.

Sodan jälkeen alkoivat monille korkeille upseereille ja myös heidän perheilleen vaikeat ajat. Kenraali Oesch sai syytteen sotarikoksesta erään alaisensa tekojen tähden. Hänet tuomittiin 12 vuodeksi kuritushuoneeseen. Tuomio lyheni kolmeksi vuodeksi ja hänet vapautettiin 1948. Oikeuskäsittely viivytti puolustusvoimien palveluksesta eronneen kenraalin eläkepäätöstä ja aiheutti erityisesti puolisolle rahahuolia. Aitangan tuki oli kuitenkin vankeudessa viruvan kenraalin jaksamiselle ratkaisevan tärkeää.

Vankeusaika kasvatti myös katkeruutta. Se kohdistui erityisesti oikeusministerinä aktiivisesti toimineeseen Urho Kekkoseen. Tämän seurauksena Aitanga ainakin kerran kieltäytyi lähtemästä Linnan juhliin Kekkosen kaudella ja vähitellen kutsut myös loppuivat.

Aitanga Oesch'in kuolema 1972 oli ikääntyneelle kenraalille raskas isku, josta hän ei ilmeisesti koskaan täysin toipunut.

Suvun valokuvakirja tekeillä

HYVÄ SUKUSEURALAINEN

Hallitus päätti syyskokouksessaan Seinäjoella käynnistää lähiaikoina sukuseuran oman valokuvakirjan suunnittelun ja toteuttamisen. Kirja olisi eräänlainen historiikki sukukokouksista 25 vuoden ajalta.

Se katsottiin tarpeelliseksi, koska seuralle on kertynyt valokuvia, jotka haluttaisiin jakaa laajemminkin nähtäväksi. Toinen syy on, että varsinainen kaksiosainen sukukirja on loppuunmyyty.

Uuden päivitetyn ja tarkistetun laitoksen saaminen on suuri hanke ja vie aikaa.

Hallituksen varastossa olevat kuvat eivät riitä, joten lisää materiaalia tarvitaan.

Hyvät sukuun kuuluvat, lähettäkää kuvianne lähinnä sukutapaamisista. Liittäkää kuviin tarkat taustatiedot (nimet, paikat ja ajankohdat) ja lähettäkää kuvat mieluummin digimuodossa (paperikuviin palautusosoite mukaan) loppuvuoden 2019 ja alkuvuoden 2020 aikana osoitteella:

jouko43niskanen@gmail.com tai Jouko Niskanen Peltokatu 5, 88600 SOTKAMO.

Terveiset Seinäjoelta

Teksti ja kuvat: Varpu Taanila

Niskasten sukuseuran hallituksen kokous pidettiin 5.10.2019 Seinäjoella. Sihteerimme Markku Niskanen oli valinnut kokouksen pitopaikaksi viehättävän Hotelli-Ravintola Alman. Se sijaitsee lähellä rautatieasemaa entisessä, vuonna 1907 rakennetussa jugend-tyylisessä ns. rautatieläisten talossa, joka toimi pitkään seinäjokelaisten kokoontumispaikkana. samassa talossa koottiin 12. – 14.10.1939 eli 80 vuotta sitten 8. Divisioonan viestikomppania talvisotaan. Välillä talo pääsi rappeutumaan, mutta vuonna 2006 rakennus herätettiin henkiin perusteellisessa ja taitavasti toteutetussa saneerauksessa. Paikalle tuli perheyri-tyksen omistama, aistikas ravintola. Uudisosassa on 20 yksilöllistä hotellihuonetta, ja lisää majoitustilaa tulee 1920-luvun höyryvetureiden vesitornista remontoituun Alman Torniin. Yritteliäisyys kantaa hedelmää Etelä-Pohjanmaalla.

Seinäjoelle kotiutunut Markku oli järjestänyt aamupäiväksi kiinnostavaa oheishjelmaa. Saimme tutustua Alvar Aallon suunnittelemaan Aalto-Keskukseen, sen päältä ja sisältä valkoiseen, upeaan Lakeuden Ristin kirkkoon, jonka korkeasta tapulitornista näkee kuu-lemma Lapuälle saakka, sekä Kaupunginkirjastoon ja sen vastikään valmistuneeseen lisäosaan, Apila-kirjastoon. Kyllä Seinäjoen kelpaa olla ylpeä Aalto-luomuksistaan.

Itse hallituksen kokous pidettiin Alman jugend-henkisessä kabinetissa. Tila oli mitä oival-lisin paikka perinteitä vaalivan seuran päätöstenteolle. Puheenjohtajana toimineen Hannu Niskasen johdolla pääsimme helposti yhteisymmärrykseen käsiteltävistä asioista:

- sukukirjan uusintapainoksen valmistelutyöt käynnistettiin
- valokuvista päätettiin koota myytävä albumi
- hyväksyttiin Ylivieskassa 31.7. – 1.8. 2021 pidettävän sukukokouksen runko

Asioiden käsittelyä päätettiin jatkaa seuraavassa, Helsingissä 18.4.2020 pidettävässä hallituksen kokouksessa.

Kirjaston uudisosa noudattaa Alvar Aallon ideaa, että luonto on tärkeä tekijä hänen arkkitehtuurissaan. Taustalla Lakeuden Risti.

Seinäjoen vanha Rautatieläisten talo, josta on saneerattu Ravintola - Hotelli Alman päärakennus.

Petri Niskasen tutkimusmatka USA:han

The Press Democrat -lehden käännös englannista suomeksi Eero Jurvansuun

Chris Smith: Titanicilta selviytyjä on haudattu köyhäinhautaan Guernevillessä.

Petri "Pete" Niskanen matkusti Guerneville Redwood Memorial Garden –hautausmaalle etsiäkseen kaukaisen setänsä, Juho "John" Niskasen, hautapaikan. Johan Niskanen pelastui Titanicilta...vain kuollakseen traagisesti Sonoman maakunnassa. (Chris Smith/The Press Democrat -lehti)

Pystysuorat, nosturien lailla kohoavat jättiläispunapuut lumosivat vierailijamme Suomesta. Hän oli jo aikaisemmin tällä viikolla nauttinut tutkimusretkestään Sonoma-maakuntaan.

Upeat puut eivät kuitenkaan olleet pääasia, mikä veti Petri "Pete" Niskasen tänne. Hän tuli etsimään kaukaisen setänsä hautapaikkaa. Setä kuoli metsämökissä, Cazaderon ulkopuolella vuonna 1927 – mutta hän ei varmaankaan ollut koskaan puhunut paikallisille tapahtumasta, joka oli luultavasti dramaattisin tosiasia hänen elämässään: Juho "John" Niskanen oli pelastunut uppoavasta Titanicista. Niille paikallisille sekä opiskelijoille, jotka pitävät historiasta ja haluavat tietää, kuka kukin on Sonoman hautausmailla, tieto on uutispommi.

Ilmeisesti kukaan lähimailla tuskin koskaan tiesi, että kun Juho Niskanen saapui Californiaan vuonna 1915 jälkimmäiseen kultaryntäykseen, hän oli kolme vuotta aikaisemmin tarrautunut paikkaan pelastusveneessä numero 9, kun maailman suurin laiva upposi jääkylmään meriveteen.

Kaukainen veljenpoika, Pete Niskanen, tiesi sen. Suomessa hän äimisteli sukunsa historiassa lukua, joka kohdistui Jussi-setään, kun hän oli valmistautumassa ottamaan vaimonsa, Anna-Leenan, ja heidän kuusi lastaan Amerikkaan. Juhon piti kuitenkin jättää heidät Suomeen, koska tytär sairastui silmätulehdukseen.

"Hän ei koskaan nähnyt perhettään sen jälkeen", sanoo Pete Niskanen, 47, joka asuu Nurmijärvellä, vähän matkaa Helsingistä pohjoiseen.

Pete kertoi, ja myös historialliset lähteet osoittavat, että huhtikuussa 1912 hänen kaukainen setänsä nousi kolmannen luokan lipulla White Star -yhtiön upouuteen valtamerialukseen, RMS Titaniciin, Southamptonissa. Hänen syntymäaikansa on hieman epäselvä. Pete uskoo, että Juho Niskanen oli syntynyt toukokuun 15. päivä vuonna 1873, ja oli melkein 39-vuotias, kun lähti matkalle.

Se ei ollut Juhon ensimmäinen matka Amerikkaan. Hän oli käynyt vuonna 1905 etsimässä itärannikolta työtä. Kolmen vuoden jälkeen hän palasi takaisin Suomeen, ja vuonna 1912 pyrki ottamaan koko perheensä mukaan Amerikkaan.

Juho ei kuitenkaan voinut ottaa perhettään mukaansa. Hän matkusti laivassa muiden suomalaisten kanssa. Pete Niskanen on tutkinut, että kolmannen luokan matkustajissa Titanicin neitsytmatkalla oli 63 suomalaista.

Kun laiva törmäsi jäävuoreen ja alkoi hörppäämään vettä yömyöhällä huhtikuun 14. päivä 1912 Newfoundlandista etelään, Juho Niskanen ja hänen kaksi kaveriaan etsivät tiensä ulos laivan kannelle ja auttoivat muita matkustajia laskemaan pelastusveneitä. ”Yrittäessään nousta pelastusveneeseen hänet potkittiin pois kaksi kertaa”, Pete kertoi.

Tietoteos Titanicassa selostetaan tapahtumaa, että kun naisia ei löydetty enää pelastusvene numero yhdeksään, joidenkin miesten annettiin tulla veneeseen. Yksi heistä oli Juho Niskanen.

Hän oli yksi 712 ihmisestä, jotka poimittiin Cunard-yhtiön höyrylaivaan RMS Carpathiaan. Laiva saapui New Yorkiin huhtikuun 18. päivä.

Pete Niskanen kertoo, että hänen setänsä oli saanut 50 puntaa White Star –yhtiöltä, koska hänen kaikki tavaransa olivat uponneet.

Juho päätti haaksirikon jälkeen, ettei hän koskaan enää nouse laivaan palatakseen Suomeen, eikä hän näin ollen noutanut perhettään Amerikkaan.

Juho Niskanen oli kokenut kaivosmies. ”Hän yritti löytää kultaa Suomesta”, Pete kertoo.

Sekalaisten töiden jälkeen itärannikolla, Juho lopulta lähti Californiaan saapuen sinne vuonna 1915. Hän käänsi nimensä John Niskaseksi.

Peteä ei hämmästyttä yhtään se, ettei Juho välttämättä ole koskaan maininnut kenellekään, että selviytyi läpi uppoavan Titanicin.

”Häntä hävetti kertoa, että hän oli pelastunut, kun niin monet kuitenkin kuolivat”, Pete Niskanen sanoi. Yli 1500 matkustajaa ja miehistön jäsentä hukkui.

Juho Niskanen eleli yksikseen. Noin vuoteen 1919 hän asui syrjäisellä tilalla kahdeksan mailia Cazaderosta pohjoiseen.

Näyttää siltä, että hän asusteli mökissään demonijoukon kanssa. Uutiset The Press Democrat sekä Petaluma Argus-Courier –lehdissä elokuussa 1924 kertovat, että Juho

pidätettiin epäiltynä tappouhkauksesta puukolla hänen naapuriaan, Emily Jenneriä, kohtaan, sekä myös metsäpalon sytyttämisestä.

Kolmen vuoden kuluttua Juho oli kuollut. Naapurit huolestuivat tummasta savupatsaasta, jonka jälkeen löysivät hänen mökkinsä ilmiliekeissä. Sisällä oli Juhon ruumis ja luodikko sen päällä.

Viranomaiset arvioivat, että hän oli sytyttänyt mökin tuleen ja ampunut itsensä. Tutkittuaan Press Democrat –lehden kertomusta, Pete Niskanen ajattelee, ettei Juho ollut erakko, vaikka asuikin yksin. Poliisit saivat selville, että viimeisiin viikkoihin saakka Juho oli viettänyt aikaa ihmisten kanssa ja käynyt alueen metsänvartijoiden luona kylässä.

Poliisi kertoi lehdessä, että lähiaikoina Juho oli käyttäytynyt omituisesti. Hän uskoi löytäneensä kultaa maatilaltaan vuosien etsinnän jälkeen. Hän vartioi tarkasti salaisuuttaan naapureiltaan ja ohikulkijoilta. ”Kultapinot” mökissä ja liiterissä olivat kuitenkin tavallista kiveä.

Elokuun 27. päivä 1927 Juho Niskanen haudattiin merkitsemättömään tai vähäisin merkinnöin olevaan hautaan Guernevillen kukkuloille Independent Order of Odd Fellows –hautausmaalle.

Tuosta päivästä viime kuukauteen saakka paikallisilla historioitsijoilla ja hautausmaavapaaehtoisilla ei ole ollut aavistustakaan, että Titanicilta pelastunut oli haudattu pitkään unohduksissa olleeseen köyhäin hautausmaalle Guernevilleen.

Suunnitellessaan matkaa Californiaan ja autonäyttelyyn Victoriassa, Brittiläisessä Columbiassa, Pete Niskanen päätti tulla katsomaan, minne hänen kaukainen setänsä oli haudattu. Hän soitti Santa Rosan kaupungintalolle, koska hänen tutkimuksensa näyttivät, että Juho Niskanen olisi haudattu Odd Fellows –hautausmaalle Franklin Avenuelle.

Kaupungin työntekijä neuvoi hänet Sandy Fraryn luokse. Hän on tutkija sekä aktiivinen järjestössä, joka pitää yllä Santa Rosa Rural –hautausmaata. Sandy opasti Peten suoraan läheiselle Odd Fellows –hautausmaalle. Tieto siitä, että Titanicista pelastunut oli haudattu Sonoma-maakuntaan, sykähdytti Sandyä ja hänen tutkijakaveriaan, Ray Ownia, niin paljon, että he alkoivat heti etsiä kaikkea mahdollista Juho Niskasesta.

Avainlöytö oli se, että alkuperäinen tieto siitä, että Juho olisi haudattu Santa Rosaan, osoittautui virheelliseksi. Hänet oli haudattu tosiasiaassa Odd Fellows –hautausmaalle, nykyisin nimeltään Rewood Memorial Gardens –hautausmaa Guernevillessä.

Maanantaina Frary ja Owen lähtivät Pere Niskasen mukaan etsiäkseen paikan, minne hänen kaukainen setänsä oli laskettu lepäämään 92 vuotta sitten. He tapasivat myös Jane ja Paul Barryn sekä John Schubertin Russian River Historical –yhteisöstä.

Paul Barry olisi halunnut osoittaa Titanicista pelastuneen täsmällisen hautapaikan, mutta sitä ei löytynyt.

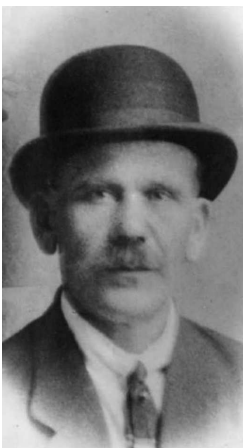
“Sitä voi vain arvailla”, Barry sanoi suomalaiselle vierailijalle. “Köyhät on voitu laittaa ihan mihin vaan.”

Barry näytti pari aluetta, minne yleensäkin haudattiin 1920-luvun lopulla, ja arveli, että Juho Niskasen hauta saattaisi olla joko “täällä” tai “tuolla lähellä”.

Suomalaiselle matkailijalle oli riittävää, että hän sai käydä sillä hautausmaalla, johon hänen sukulaisensa, josta oli kuullut jo kauan aikaa sitten, oli haudattu.

Jollakin välähti, että ehkäpä yksi hautausmaan jättiläispunapuista oli ulottanut juurensa haudalle, johon oli laskettu Titanicista pelastunut...joka saapui Sonoma-maakuntaan vain kuollakseen siellä traagisesti.

Pete Niskanen tuijotti yhtä puuta ja hymyili.

2/2019

Menestyneitä Niskas-urheilijoita

Teksti ja kuva: Ville Niskanen

05.07.2019 Niskanen taisteli EM-hopealle

Sotkamon Visan Jari Niskanen saavutti hopeasijan mastersien voimanoston EM-kilpailuissa Romanian Sibiussa. Niskasen hopeatulos sarjassa yli 50-v. 120 kg oli 760 kiloa. Sarjan ylivoimaiseksi mestariksi nosti Norjan Jim Ljungqvist tuloksella 822,5 kiloa. Pronssille nostonut norjalainen Ronny Andersen jäi Niskasesta 7,5 kiloa.

Niskanen aloitti kilpailun varmallalla 250 kilon jalkakyykällä. Toiseen nostoon tehty reilu 20 kilon korotus onnistui myös, kun 270 kilon nosto hyväksyttiin täysin tuomariäänin. Viimeisellään Niskanen onnistui keräämään kaikki saatavilla olleet kilot talteen ja nappasi samalla myös lajihopeaa 280 kilon tuloksella. Tanskan Claus Jörgensen joutui jättämään tässä vaiheessa leikin kesken pummattuaan kaikki kolme yritystään.

Penkkipunnerruksessa aloituspaino 190 kiloa oli hivenen hankala, mutta 200 kiloa liikahti toisella jo paljon paremmin loppuasentoon. Viimeiseen yritykseen lastattiin 210 kiloa ja myös se sinkosi todella näyttävästi ylös. Tämä oli Niskasen kovin tulos penkiltä yli 3,5 vuoteen ja se palkittiin lajihopealla. Norjan Ljungqvist alkoi mennä tässä vaiheessa jo menojaan punnerrettuaan hurjat 240 kg. Toinen norjalainen Andersen sen sijaan jäi aloituspainoonsa kenties leipälajissaan, joten ilmassa alkoi olla ratkaisun makua. Saksan Peter Herteux jäi ilman tulosta penkissä.

Maastavetoon lähdetessä tilanne oli kutkuttavan jännittävä, Niskanen ja Andersen olivat tasakiloissa mutta Niskanen piti kevyempänä kakkossijaa. Ruotsin P.-O. Larsson vaani iskuetäisyydellä 15 kilon päässä. Niskasella oli kärkiviisikosta isoin arpanumero ja kevyin kehonpaino, joten taktiikkana oli vetää aina sama rauta Andersenin kanssa. Näin tehtiinkin kaksi ensimmäistä kierrosta, joilta tuloksiksi 250 kg ja 262,5 kg. Larsson oli kaventanut eron jo 7,5 kiloon. Viimeisellä maastavetokierroksella alkoi lappupeli. Andersen ja Niskanen olivat molemmat määränneet tankoon 267,5 kg, mutta norjalaiset muuttivat yrityksensä viime hetkillä 270 kiloon. Suomen huolto oli kuitenkin hereillä ja teki vastaavan korotuksen. Andersenille 270 kilon lastaus oli kuitenkin tällä kertaa liikaa, joten Niskasen mitali oli varma! 270 kiloa piti kuitenkin vielä vetää, jotta mahdollinen ruotsalaisuhka hopean kannalta pienenisi. 270 kiloa kääntyikin mallikkaasti loppuasentoon ja Larsson tyytyi taistelemaan pronssista Andersenä vastaan, siinä kuitenkin niukasti epäonnistuen, joten myös maastavedosta lajihopeaa. Näin Jari Niskanen palasi arvokisoissa mitalikantaan hienosti EM-hopealla!

Ensilumenlatu

Vuokatissa avataan ensilumenlatu 10. (päivä) 10. (lokakuuta) klo 10. Tuo legendaarinen ajankohta on ollut jo pitkään, jolloin Vuokatissa on päästy hiihtämään ulkoilmassa. Latu tehdään edellisen talven säilölumesta. Ladun tekeminen maksaa noin 150 000 euroa.

Maajoukkuehiihtäjät kuten Kerttu ja Iivo Niskanen käyttävät ensilumenlatua alkutalven harjoituksissaan.

Iivo Niskanen ensilumenladulla.

Myyntituotteita

1. Lippis Niskasten logolla

- vahvaa harjattua puuvillatvilliä
- etuosa vahvistettu
- sandwich lippa jossa koristeraita
- tarrakiinnitys

2. Kassi Niskasten logolla

- koko 46x46x17 lyhyillä kädensijoilla
- laadukas, kestävä ja pestävä
- kierrätettävää laminoitua nonvovenia

Hinnat: yksittäin ostettuna **lippis 15,-** ja **kassi 6,-**
yhdessä ostettuna **lippis ja kassi 20,-**

Tilaukset: Tuulikki Saarinen puh. **0505521022**, s-posti **tuulie.saarinen@gmail.com**

Toimitus: -postissa, jolloin tilaaja maksaa postimaksun
-sopimuksen mukaan voi noutaa tai toimitus erikseen sovitulla tavalla

Elokuvan suurmies Mikko Niskanen läheisten silmin

Idea yhdestä lehtijutusta kasvoi kirjaksi, joka menee syvälle elokuvaohjaajan mielenmaisemaan.

Vuonna 2019 Mikko Niskasen syntymästä tuli kuluneeksi 90 vuotta. Marjo Steffanssonin tallentamat tarinat koottiin kansiin ja julkaistiin Muistoissa Mikko -tapahtumassa Konginkankaalla. Samaan kirkkoon, jossa Niskanen oli kuvannut kohtauksia elokuviinsa, kerääntyi toistasataa kiinnostunutta kuulemaan ja kunnioittamaan elässään paikallisten suosiota sivuun jäänyttä taiteilijaa.

Lisätiedot ja kirjatilaukset: Marjo Steffansson
marjo@aksa.fi
p. +358 40 841 2945

SUKUSTANDAARI

Sukuseuran pöytästandaarin

heraldinen selitys: "Valkoisella kankaalla musta kärrynpyörä, jonka keskellä punainen tapuli, ovi, luukkuja tupsut keltaiset. Kärrynpyörä kuvaa ajanratasta, sukupolvien kiertokulkua sekä entisaajan kulkuvälinettä. Tapuli kuvaa suvun ikäikaista asuinpaikkaa Pielavedellä".

Tilaa lahjaksi, muistoesineeksi tai juhlapöydän arvokkaaksi koristeeksi suvun tunnus pöytästandaari. Hinta 30 euroa + postitus 8,10 e. Tilaukset: 044-5144143 tai niskjo@hotmail.com

Erkki Niskasen ja Reijo Niskasen kirjoista tuotto menee kokonaan sukuseuran hyväksi. Kirjojen kappalehinta on 5 euroa + postituskulut.

Tilaukset: Jouko Niskanen puh. 044 5144143 tai niskjo@hotmail.com

2/2019

Sukuseuran hallitus 2018-2021

Puheenjohtaja / rahastonhoitaja
Jouko Niskanen, Sotkamo
044-5144 143
jouko43niskanen@gmail.com

Sihteeri
Markku Niskanen, Seinäjoki
040-5963 528
markun45@gmail.com

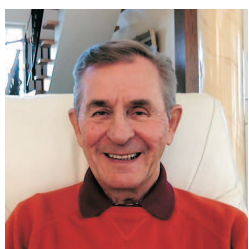
Varapuheenjohtaja
Hannu Niskanen, Helsinki
045-8092 900
hannukk.niskanen@gmail.com

Jäsen
Varpu Taanila, Helsinki
050-5003 701
varpu.taanila@kotiposti.net

Jäsenrekisterin hoitaja
Antti Niskanen, Helsinki
040-5000 561
rekisteri.niskanen@kolumbus.fi

Jäsen
Sirkku-Marja Salakari, Kirkkonummi
050-3371 291
sirkku-marja.salakari@elisanet.fi

Jäsen
Eero Niskanen, Pyhäsalmi
0400-681 845
eeroniskanen09@gmail.com

Haaste jatkuu!

Hanki seuraavan vuoden aikana lähipiiristäsi sukuseuralle uusi jäsen.

Uudesta jäsenestä seuraavat tiedot:

Sukunimi _____ Etunimet _____

Lähiosoite _____

Postinumero ja postitoimipaikka _____

Sähköpostiosoite _____ Puhelinnumero _____

Syntymäaika _____ Syntymäpaikka _____

Tiedot joko postissa: Antti Niskanen, Näätätie 16 A, 00800 Helsinki, www.niskaset.info tai
e-mail: rekisteri.niskanen@kolumbus.fi

NISKASET

Niskasten sukuseura ry:n jäsenlehti 2/2019

Lehden toimitus: Varpu Taanila
Hannu Niskanen
Tuulikki Saarinen
Jouko Niskanen
niskjo@hotmail.com

Painos: 420 kpl
Kannen kuva: Jouko Niskanen
Taitto ja paino: Sotkamon Kirjapaino/
FinGroup Oy